

**PROGRAM WSPÓŁPRACY
MINISTRA NAUKI I SZKOLNICTWA WYŻSZEGO
Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI
ORAZ PODMIOTAMI WYMIENIONYMI W ART. 3 UST. 3
USTAWY O DZIAŁALNOŚCI POŻYTKU PUBLICZNEGO I O WOLONTARIACIE
W ROKU 2020**

Listopad 2019

Wstęp i podstawa prawna

Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego na podstawie art. 5b ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. *o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie* (Dz. U. z 2019 r. poz. 688, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą”, jest obowiązany do przyjęcia programu współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy.

Na potrzeby „Programu współpracy Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie w roku 2020”, zwanego dalej „programem”, przyjęto, że terminy „organizacje pozarządowe”, „podmioty społeczne” i „trzeci sektor” odnoszą się zarówno do organizacji pozarządowych, jak i podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 ustawy.

Głównym celem programu jest stworzenie ram sprawnej i efektywnej współpracy Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, zwanego dalej „ministrem”, z trzecim sektorem, mających ułatwić udział strony społecznej w procesie tworzenia regulacji w celu stworzenia warunków do podejmowania lepszych, bardziej wyważonych decyzji ministra. Otwarcie administracji publicznej na współpracę z instytucjami przedstawicielskimi społeczeństwa obywatelskiego znajduje uzasadnienie zarówno w konstytucyjnej zasadzie pomocniczości, jak i w polityce rządu. Jest to również odpowiedź na społeczną potrzebę uczestnictwa w procesach decyzyjnych. Stworzenie sprawnie działających mechanizmów udziału strony społecznej w podejmowaniu decyzji i stanowieniu prawa jest istotne zarówno z punktu widzenia administracji, która dzięki doświadczeniu i wiedzy strony społecznej może tworzyć dobre regulacje i określać kierunki działalności dostosowane do realnych potrzeb, jak i z punktu widzenia obywateli, dla których udział w procesie decyzyjnym jest realizacją ich praw obywatelskich.

W procesie wzmocnienia partycypacji publicznej podkreśla się rolę wykorzystania nowoczesnych technologii i dostępu obywateli do informacji publicznej. Jako istotne wymienia się również mechanizmy zlecenia realizacji usług publicznych organizacjom pozarządowym, a także tworzenie programów współpracy administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi.

Określenie potrzeb, możliwości i wyzwań stanowiących podstawę programu zostało poprzedzone wnikliwą analizą dotychczasowych działań w ramach współpracy ministra z trzecim sektorem.

Cel główny i cele szczegółowe programu w roku 2020

Celem głównym programu jest budowanie partnerstwa społecznego na rzecz jakości naukowej, nowoczesnego szkolnictwa wyższego oraz rozwoju gospodarczego Polski, jako wyrazu Społecznej Odpowiedzialności Nauki – III filaru „Strategii Gowina”.

Celami szczegółowymi są:

- 1) zapewnienie i ułatwienie udziału organizacji pozarządowych w procesie tworzenia polityk publicznych i przepisów prawa oraz poprawa jakości decyzji i legislacji przez prowadzenie konsultacji publicznych; wysłuchanie racji różnych stron pozwala wcześniej wychwycić przeoczenia i stworzyć bardziej wyważone rozwiązania; podjęte decyzje uwzględniają dzięki temu zróżnicowane potrzeby poszczególnych obywateli, grup, środowisk i instytucji społeczeństwa obywatelskiego;
- 2) wypracowanie przejrzystego modelu współpracy ministra z trzecim sektorem, dzięki któremu będzie możliwe lepsze wykorzystanie potencjału i doświadczenia organizacji pozarządowych w działaniach prowadzonych przez ministra;
- 3) dążenie do lepszej koordynacji i większej spójności współpracy ministra z podmiotami trzeciego sektora, obejmującymi swym zakresem sferę zadań realizowanych przez ministra;
- 4) zapewnienie racjonalnego i efektywnego wydatkowania środków przeznaczonych na realizację zadań w ramach współpracy z organizacjami pozarządowymi;
- 5) rozwijanie potencjału organizacji pozarządowych i wspieranie ich inicjatyw wpisujących się w zakres zadań realizowanych przez ministra;
- 6) promowanie dobrych praktyk współpracy administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi;
- 7) zwiększanie zaangażowania podmiotów społecznych w realizację priorytetowych programów dotyczących szkolnictwa wyższego i nauki;
- 8) popularyzacja nauki i badań naukowych, w tym w małych miastach i na terenach wiejskich;
- 9) upowszechnianie osiągnięć naukowych w różnych grupach wiekowych.

Oczekiwanym rezultatem realizacji programu jest zwiększenie zaangażowania społecznego, w tym zwiększenie aktywności organizacji pozarządowych, w obszarze szkolnictwa wyższego i nauki, w szczególności w kontekście popularyzacji nauki.

Zasady współpracy

Współpraca w ramach programu powinna być realizowana z zachowaniem zasad:

- 1) pomocniczości – zadania z obszaru szkolnictwa wyższego i nauki mogą być realizowane przez organizacje pozarządowe w formie powierzenia lub wsparcia zadania publicznego, pod warunkiem, że organizacje te mają możliwość przeprowadzenia tych zadań i prowadzą działalność statutową w obszarze podlegającym wsparciu;
- 2) partnerstwa – organizacje pozarządowe są traktowane jako równoprawni partnerzy w definiowaniu potrzeb w obszarze szkolnictwa wyższego i nauki, określaniu sposobów ich zaspokajania i realizacji zadań publicznych; wspólne dążenie do realizacji celów powinno przebiegać przy zachowaniu wysokich standardów;
- 3) planowego działania – wspólne działania są realizowane w sposób planowy, zapewniający harmonijne i efektywne osiągnięcie wyznaczonych celów;
- 4) efektywności – wybór najbardziej efektywnych sposobów realizacji zadań publicznych przez organizacje pozarządowe, przy zachowaniu zasady racjonalnego wydatkowania środków publicznych; efektywność współpracy wiąże się również z respektowaniem przez organizacje pozarządowe obowiązujących przepisów prawa regulujących wzajemną współpracę, terminowość oraz wywiązywanie się z obowiązków rozliczania przyznanych środków finansowych i sprawozdawczości;
- 5) uczciwej konkurencji – równorzędne traktowanie wszystkich organizacji pozarządowych, m.in. w dostępie do informacji, stosowania jednakowych kryteriów oceny dla podmiotów konkurujących o realizację zadań publicznych i w innych formach wspierania ich działalności;
- 6) jawności – działania organu administracji publicznej są jawne, a wszelkie możliwości współpracy z organizacjami pozarządowymi powinny być powszechnie znane, dostępne, jasne i zrozumiałe pod względem procedur, kryteriów podejmowania decyzji, celów, wysokości środków finansowych przeznaczonych na realizację zadań publicznych, kontroli i oceny realizacji zadań;
- 7) suwerenności stron – respektowanie przez organ administracji publicznej niezależności i odrębności organizacji pozarządowych jako form zrzeszania się obywateli w konkretnych celach.

Zakres przedmiotowy

Minister realizuje politykę państwa w obszarze szkolnictwa wyższego i nauki, w szczególności w zakresie:

- 1) badań naukowych i prac rozwojowych oraz ich finansowania;
- 2) nadzoru nad szkołami wyższymi;

- 3) koordynowania uznawania kwalifikacji zawodowych do wykonywania zawodów regulowanych oraz do podejmowania lub wykonywania działalności regulowanych i podejmowania działań mających na celu udostępnianie informacji o uznawaniu tych kwalifikacji.

Minister, wspólnie ze środowiskiem naukowym i akademickim, przygotowuje strategiczne rozwiązania w obszarze szkolnictwa wyższego i nauki oraz dba o wdrażanie programów unijnych. Minister wspiera również rozwój polskich uczelni i innych podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki. Współpraca ministra z organizacjami pozarządowymi dotyczy działań prowadzonych w obszarach regulowanych aktami normatywnymi, do których zalicza się, m.in.:

- 1) ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. *o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie*;
- 2) ustawę z dnia 20 lipca 2018 r. – *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*;
- 3) ustawę z dnia 3 lipca 2018 r. – *Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*;
- 4) ustawę z dnia 30 kwietnia 2010 r. *o Narodowym Centrum Nauki*;
- 5) ustawę z dnia 30 kwietnia 2010 r. *o Narodowym Centrum Badań i Rozwoju*;
- 6) ustawę z dnia 30 kwietnia 2010 r. *o instytutach badawczych*;
- 7) ustawę z dnia 30 kwietnia 2010 r. *o Polskiej Akademii Nauk*;
- 8) ustawę z dnia 22 grudnia 2015 r. *o zasadach uznawania kwalifikacji zawodowych nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej*;
- 9) ustawę z dnia 7 lipca 2017 r. *o Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej*;
- 10) ustawę z dnia 21 lutego 2019 r. *o Sieci Badawczej Łukasiewicz*;
- 11) ustawę z dnia 7 października 1999 r. *o języku polskim*.

Formy współpracy

Współpraca ministra z organizacjami pozarządowymi odbywa się według określonych zasad i przybiera różne formy – pozafinansowe i finansowe, o różnym stopniu instytucjonalizacji.

W roku 2020 współpraca ta będzie się odbywała w poniższych formach:

- 1) pozafinansowej, koncentrującej się przede wszystkim na:
 - a) konsultowaniu z organizacjami pozarządowymi projektów aktów normatywnych;
 - b) obejmowaniu patronatem przedsięwzięć realizowanych przez partnerów społecznych;
 - c) organizacji wspólnych konferencji i seminariów;
 - d) udziale przedstawicieli ministra w następujących organach fundacji:

- Rada Kuratorów Fundacji Zakłady Kórnickie;
- Rada Kuratorów Fundacji Zakład Narodowy im. Ossolińskich;
- Rada Fundacji Edukacyjnej Przedsiębiorczości;
- Rada Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji;
- Rada Polsko-Amerykańskiej Komisji Fulbrighta;

2) finansowej, która prowadzona jest m.in. poprzez:

- a) finansowanie projektów w ramach programów lub przedsięwzięć ministra;
- b) zlecenie realizacji zadań publicznych; cele konkursów będą dotyczyły bieżących inicjatyw ministra w odniesieniu do środowiska akademickiego;
- c) wspieranie różnego rodzaju inicjatyw wpisujących się w aktualne priorytety ministra, w szczególności w zakresie współpracy z polską diasporą naukową (Fundacja Polonium);
- d) realizację zadań ujętych w *umowie międzynarodowej między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Stanów Zjednoczonych Ameryki w sprawie współpracy w ramach Polsko-Amerykańskiej Komisji Fulbrighta, sporządzonej w Waszyngtonie dnia 10 marca 2008 r.*;
- e) finansowanie stypendiów w ramach programów stypendialnych realizowanych jako zadania zlecone Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Priorytetowe zadania publiczne

Priorytetowymi zadaniami publicznymi będą:

- 1) wzmacnianie współpracy z organizacjami pozarządowymi;
- 2) wykorzystywanie doświadczenia i potencjału organizacji pozarządowych w opracowywaniu oraz realizowaniu strategii, programów i innych dokumentów rządowych i resortowych przez udział w konsultacjach publicznych;
- 3) racjonalne i efektywne wydatkowanie środków finansowych pozostających w dyspozycji ministra, przeznaczonych na finansowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Kryteria realizacji programu

Ocena realizacji programu zostanie dokonana w perspektywie rocznej – na podstawie następujących kryteriów:

- 1) liczba beneficjentów otwartych konkursów ofert na realizację zadania publicznego;

- 2) liczba wydarzeń organizowanych przez trzeci sektor, objętych patronatem ministra;
- 3) liczba organizacji pozarządowych zaangażowanych w realizację programów lub przedsięwzięć ministra;
- 4) liczba stypendystów w ramach programów stypendialnych realizowanych przez trzeci sektor w ramach współpracy z Narodową Agencją Wymiany Akademickiej;
- 5) bieżąca aktualizacja zakładki „Konsultacje publiczne” na stronie internetowej: <https://www.gov.pl/web/nauka/konsultacje>, w której będą udostępniane informacje o prowadzonych konsultacjach publicznych dotyczących projektów aktów normatywnych.

Okres i sposób realizacji programu

Program będzie realizowany w roku 2020. Koordynatorem programu będzie Biuro Ministra, które współpracuje z pozostałymi komórkami organizacyjnymi Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, zwanego dalej „ministerstwem”, odpowiedzialnymi za wykonywanie zadań wymienionych w programie, zgodnie z ich właściwością.

Wysokość środków planowanych w roku 2020 na realizację zadań w ramach programu:

- 1) finansowanie zadań z zakresu programów lub przedsięwzięć ministra – ok. 137 000 000 zł (środki finansowe będą rozdzielane w trybie konkursowym); kwota, którą otrzyma organizacja pozarządowa, będzie uzależniona od liczby złożonych wniosków i ich oceny merytorycznej, stanowiącej podstawę decyzji ministra;
- 2) otwarte konkursy ofert na realizację zadania publicznego – 2 500 000 zł;
- 3) dotacja celowa na finansowanie wydatków związanych z realizacją wymiany w ramach Polsko-Amerykańskiej Komisji Fulbrighta – 5 120 000 zł;
- 4) finansowanie stypendiów w ramach programów stypendialnych realizowanych we współpracy z Narodową Agencją Wymiany Akademickiej w ramach dotacji celowej – 550 000 zł (środki zaplanowane w projekcie Planu działania NAWA na 2020 r.).

Tryb powoływania komisji konkursowych do opiniowania wniosków w otwartych konkursach ofert oraz zespołów doradczych lub ekspertów powoływanych przez ministra w celu przedstawienia opinii lub ekspertyzy

Zgodnie z art. 15 ust. 2a ustawy minister, w drodze zarządzenia, powołuje (z udziałem przedstawicieli organizacji pozarządowych) komisje konkursowe do spraw opiniowania złożonych ofert na realizację zadania publicznego. Ponadto na podstawie art. 341 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* minister, w drodze zarządzenia, może

powoływać zespoły doradcze lub ekspertów w celu przedstawienia opinii lub ekspertyzy na jego potrzeby.

Sposób monitorowania realizacji programu

Ocena realizacji programu zostanie przeprowadzona przy wykorzystaniu opracowanych przez komórki organizacyjne ministerstwa informacji i sprawozdań obejmujących:

- 1) analizę ilościową beneficjentów otwartych konkursów ofert na realizację zadania publicznego;
- 2) analizę ilościową wydarzeń organizowanych przez organizacje pozarządowe, objętych patronatem ministra;
- 3) analizę ilościową organizacji pozarządowych zaangażowanych w realizację programów lub przedsięwzięć ministra;
- 4) analizę ilościową stypendystów programów stypendialnych realizowanych we współpracy z Narodową Agencją Wymiany Akademickiej;
- 5) informacje dotyczące konsultacji publicznych przeprowadzonych z udziałem organizacji pozarządowych;
- 6) sprawozdania z realizacji zadań publicznych zleconych organizacjom pozarządowym.

Realizacja programu będzie monitorowana przez Biuro Ministra na podstawie pisemnych informacji lub sprawozdań komórek organizacyjnych ministerstwa składanych do dnia 15 marca 2021 r. Podczas prac nad tworzeniem raportu Biuro Ministra będzie korzystać z dostępnych form i metod konsultowania oceny z organizacjami pozarządowymi. Sprawozdanie końcowe, obejmujące okres realizacji programu, minister ogłosi w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej ministra do dnia 30 kwietnia 2021 r.

Informacja o sposobie tworzenia programu oraz przebiegu konsultacji

Opracowanie projektu programu odbyło się w następujących etapach:

- 1) zaktualizowano stan wiedzy na temat przebiegu dotychczasowej współpracy ministra z trzecim sektorem w celu zdiagnozowania priorytetów, możliwości i ograniczeń, w zakresie stanowiącym podstawę do opracowania programu;
- 2) przeprowadzono konsultacje wewnętrzne, w ramach których wypracowane zostało brzmienie programu;
- 3) projekt programu został zamieszczony, w ramach konsultacji publicznych, w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej ministra (<http://www.bip.nauka.gov.pl/>);

4) program został przedłożony do akceptacji ministra.